

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Krakowie**

Kraków, dnia grudnia 2010 r.

**Ksiądz
Tadeusz Zaleski
Prezes Zarządu Krajowego
Fundacji im. Brata Alberta
Radwanowice 1
32-064 Rudawa**

P/10/143
LKR-4101-15-02/2010

Wystąpienie pokontrolne

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie przeprowadziła – na podstawie art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz.U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.) – kontrolę Fundacji im. Brata Alberta w zakresie organizacji i finansowania Warsztatu Terapii Zajęciowej w Chrzanowie przy udziale środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON), w okresie 2008-2010 I półrocze.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole podpisanym przez Wiceprezesa Fundacji w dniu 26 października 2010 r. i omówione na naradzie pokontrolnej w dniu 25 listopada 2010 r., Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie, stosownie do art. 60 ustawy o NIK, przesyła niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działania Fundacji im. Brata Alberta (zwanej dalej Fundacją) w kontrolowanym zakresie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości. Uzasadnienie oceny ogólnej stanowią poniższe uwagi i oceny szczegółowe:

1. NIK pozytywnie ocenia działalność Fundacji w zakresie organizacji i funkcjonowania Warsztatu Terapii Zajęciowej w Chrzanowie. W okresie 2008-2010 I półrocze ww. Warsztat posiadał Regulamin organizacyjny (Regulamin) zatwierdzony przez Radę Fundacji i sporządzony zgodnie z § 5 ust. 2 pkt 4 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 marca 2004 r. w sprawie warsztatów terapii

zajęciowej¹, zwanym dalej rozporządzeniem. W Regulaminie tym (a od 1 stycznia 2009 w Regulaminie przydzielania środków finansowych do treningu ekonomicznego) określono m.in. sposób ustalania wysokości środków finansowych otrzymywanych przez uczestnika Warsztatu w ramach treningu ekonomicznego i gospodarowania nimi. Terapia w WTZ prowadzona była zgodnie z zapisami umowy o dofinansowanie działalności Warsztatu ze środków PFRON oraz z zapisami Regulaminu - w siedmiu pracowniach. Działalność Warsztatu w zakresie godzin pracy, dowozu uczestników, dostosowania organizacji zajęć do indywidualnych programów rehabilitacji, ustalania wysokości środków finansowych otrzymywanych przez uczestnika w ramach treningu ekonomicznego, współpracy z rodzicami lub opiekunami była zgodna z postanowieniami Regulaminu WTZ. Zajęcia w WTZ odbywały się w sposób umożliwiający realizację Indywidualnych Programów Rehabilitacji (IPR) i były dokumentowane stosownie do wymogów rozporządzenia oraz Regulaminu.

2. NIK pozytywnie ocenia realizację przez Fundację obowiązków w zakresie opracowywania planów finansowych WTZ w Chrzanowie na lata 2008-2010. Były one składane do PCPR w Chrzanowie z zachowaniem terminów, z podziałem na poszczególne rodzaje kosztów zaliczonych do kosztów działalności Warsztatu finansowanych ze środków PFRON oraz uwzględniały procentowy udział środków PFRON w ogólnej kwocie środków na działalność Warsztatu, określonych w § 5 ust. 4 i 5 rozporządzenia. Koszty wykazane w planach mieściły się w katalogu kosztów, które mogą być dofinansowane przez PFRON, określonym w § 19 ust. 1 rozporządzenia. Wysokość środków na działalność WTZ w Chrzanowie w danym roku została we wszystkich przypadkach określona w formie aneksu do umowy z uwzględnieniem ww. podziału.
3. W ocenie NIK Fundacja prawidłowo wykonywała obowiązki w zakresie sporządzania kwartalnych informacji o wydatkowaniu środków PFRON przez WTZ w Chrzanowie za okres 2008 – 2010 (I półrocze). Zostały one złożone w PCPR w terminie określonym w § 20 ust. 1 rozporządzenia, zawierały stosowne zestawienia, a koszty w nich wykazane mieściły się w katalogu kosztów, które mogą być dofinansowane przez PFRON, określonym w § 19 ust. 1 rozporządzenia.
4. Liczba etatów w WTZ w Chrzanowie w okresie objętym kontrolą była zgodna z umową o dofinansowanie ze środków PFRON, jednakże na kilku stanowiskach wystąpiły okresowe wakaty, tj. na stanowisku: instruktora terapii zajęciowej w pracowni reedukacyjnej

¹ Dz. U. Nr 63, poz. 587

w okresie od 1 stycznia do 28 lutego 2010 r. (2 miesiące), instruktora terapii zajęciowej w pracowni teatralno-muzycznej w okresie od 19 marca do 18 kwietnia 2010 r. (1 miesiąc), rehabilitanta w okresie od 17 do 31 marca 2009 r. (15 dni). NIK pozytywnie ocenia zatrudnianie na stanowiskach instruktorów terapii osób posiadających specjalistyczne wykształcenie, mimo że w umowie ani w aneksach nie określono niezbędnych kwalifikacji do zajmowania poszczególnych stanowisk. W kontrolowanym okresie na jedną osobę pracującą bezpośrednio z uczestnikami przypadało, zgodnie z § 13 ust. 4 rozporządzenia, nie więcej niż 5 uczestników Warsztatu.

5. NIK nie wnosi uwag do opracowywania indywidualnych programów rehabilitacji uczestników Warsztatu. W terminowo opracowanych i corocznie dostosowywanych IPR 15 losowo wybranych uczestników WTZ określono wszystkie elementy wymienione w art. 10a ust. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych² (zwanej dalej ustawą o rehabilitacji).
6. NIK pozytywnie ocenia realizację treningu ekonomicznego uczestników Warsztatu. Sposób ustalania wysokości środków finansowych otrzymywanych przez uczestnika Warsztatu w ramach treningu ekonomicznego określony został w Regulaminie WTZ, a następnie w Regulaminie przydzielania środków finansowych do treningu ekonomicznego. Rada Programowa co miesiąc wskazywała osoby, którym podwyższono lub obniżono kwotę środków w ramach treningu ekonomicznego, procent podwyższenia lub obniżenia oraz przyczyny, przy czym nie wyrażała opinii o sposobie ich wydatkowania, co nie jest wymagane przepisami prawa lecz zdaniem NIK byłoby dobrą praktyką. Prowadzona dokumentacja zawierała m.in. kalkulacje kwot przyznanych w ramach treningu, z uwzględnieniem nieobecności na zajęciach oraz potrąceń lub podwyższeń kwoty bazowej w związku z okolicznościami wymienionymi w Regulaminie przydzielania środków finansowych do treningu ekonomicznego, podpisy osób odpowiedzialnych za naliczenie, kwotę wypłaty i prawidłowość wydatkowania, podpisy uczestników oraz faktury i paragony dotyczące wydatkowania środków przyznanych w ramach treningu.
7. W okresie objętym kontrolą w Warsztacie prowadzono dokumentację zawierającą informacje dotyczące uczestników określone w § 11 rozporządzenia, jednak zastrzeżenia NIK budzi fakt, że nie zawierała ona informacji dotyczących oceny współpracy z rodzinami lub opiekunami uczestnika warsztatu (§ 11 pkt 1 lit. c) rozporządzenia).

² Dz. U. z 2008 r. Nr 14, poz. 92 ze zm.

8. W okresie 2008-2010 I półrocze zatwierdzenie przyjęcia nowego uczestnika terapii prowadzonej przez WTZ w Chrzanowie odbywało się z udziałem pracownika PCPR w Chrzanowie i było dokumentowane protokołami z posiedzenia Zespołu kwalifikującego uczestników WTZ, co było zgodne z art. 10f ust. 2 ustawy o rehabilitacji. Wszyscy uczestnicy przyjęci do WTZ w okresie 2008–2010 I półrocze posiadali orzeczenie o stopniu niepełnosprawności zawierające wskazanie do uczestnictwa w terapii zajęciowej. Spośród 15 losowo wybranych uczestników WTZ siedem osób zostało zakwalifikowanych do uczestnictwa w terapii zajęciowej w trybie określonym w art. 23 ust. 3 ustawy z dnia 9 maja 1991 r. o zatrudnianiu i rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 1991 r., Nr 46, poz. 201 ze zm.) oraz w § 1 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 8 września 1992 r. w sprawie zasad tworzenia, działania i finansowania warsztatów terapii zajęciowej (Dz. U. z 1992 r. Nr 71, poz. 357) w okresie ich obowiązywania.
9. Sposób prowadzenia przez Warsztat terapii społecznej uczestników nie wzbudził zastrzeżeń, jednak NIK wskazuje, że efekty założone w art. 10a przywołanej wyżej ustawy o rehabilitacji nie zostały przez WTZ osiągnięte. Przepis ten stanowi, że warsztat oznacza placówkę stwarzającą osobom niepełnosprawnym, niezdolnym do podjęcia pracy, możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia. NIK zwraca uwagę, że na 35 osób uczestniczących w terapii 20 (tj. 57%) korzysta z terapii w Warsztacie przez okres ponad 10 lat. Kontrola wykazała również, że w latach 1995 – 2004 żaden uczestnik nie zakończył terapii w WTZ, a spośród 12 przypadków zakończenia terapii w latach 2005 – 2010 (I półrocze) tylko w jednym przypadku przyczyną jej zakończenia było znalezienie pracy przez uczestnika Warsztatu, w pozostałych przypadkach przyczyną było m.in. pogorszenie stanu zdrowia lub przejście do innego WTZ. Faktu tego nie można jednak oceniać negatywnie, gdyż uczestnikami Warsztatu są obecnie, w ok. 79% osoby o znacznym stopniu niepełnosprawności, pozostałą zaś część stanowią osoby o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności. W okresie objętym kontrolą nie było przypadku uznania przez Radę Programową uczestnika za zdolnego do podjęcia zatrudnienia, natomiast w stosunku do 32 uczestników Rada Programowa zajęła stanowisko uzasadniające przedłużenie uczestnictwa w terapii, z czego dla 22 ze względu na pozytywne rokowania co do przyszłych postępów w rehabilitacji, umożliwiających podjęcie zatrudnienia i kontynuowanie rehabilitacji zawodowej w warunkach pracy

chronionej lub na rynku pracy, a dla 10 ze względu na brak możliwości skierowania do ośrodka wsparcia.

10. Zastrzeżenia NIK wzbudził fakt, że w okresie objętym kontrolą w Warsztacie Terapii Zajęciowej w Chrzanowie pomiędzy dniem skreślenia z listy uczestników (31 grudnia 2008 r.) a dniem przyjęciem kolejnego uczestnika terapii (4 maja 2009 r.) upłynęły ponad cztery miesiące. O fakcie zmniejszenia liczby uczestników PCPR został poinformowany przez Kierownika WTZ, a pracownik PCPR uczestniczył w pracy Zespołu kwalifikującego kolejnego uczestnika. Zgodnie z § 6 ust. 8 pkt 7 i 8 umowy o utworzeniu WTZ w Chrzanowie i dofinansowaniu działalności ze środków PFRON (w brzmieniu wprowadzonym aneksem nr 2/2006 z 30 czerwca 2006 r.) jednostka prowadząca WTZ zobowiązana jest do zgłaszania ciągłej nieobecności uczestnika w Warsztacie, która przekroczy trzy miesiące. Ww. nieobecność uczestnika powoduje zmniejszenie środków na działalność warsztatu o wysokość odpowiadającą kosztowi utrzymania uczestnika WTZ za kolejne dni jego nieobecności do czasu jego powrotu lub przyjęcia do Warsztatu nowego uczestnika. Środki przeznaczone na działalność Warsztatu w 2009 roku nie zostały zmniejszone. Zwrot środków w łącznej kwocie 1 370,00 zł (w tym środki PFRON - 1 233,00 zł oraz środki własne powiatu – 137,00 zł) został dokonany w dniu 15 października 2010 r., tj. w trakcie kontroli NIK.
11. NIK pozytywnie ocenia realizację przez Radę Programową WTZ w Chrzanowie zadań wynikających z postanowień art. 10a ust. 5 ustawy o rehabilitacji oraz § 14 rozporządzenia, tj. opracowywanie indywidualnych programów rehabilitacji, wskazanie osób odpowiedzialnych za ich realizację oraz dokonywanie okresowej i kompleksowej oceny ich realizacji. Za dobrą praktykę NIK uznaje opracowanie w WTZ Regulaminu Rady Programowej, w którym określono m.in. skład i zadania Rady, tryb pracy oraz sposób podejmowania decyzji, obowiązki przewodniczącego oraz członków Rady, kryteria przyjęcia uczestnika do WTZ, okoliczności wymagające poinformowania rodziców lub opiekunów prawnych o postanowieniach Rady, tryb wnoszenia i rozpatrywania odwołań od decyzji Rady.
12. NIK pozytywnie ocenia wydatkowanie i rozliczanie środków PFRON przez Fundację w okresie objętym kontrolą. WTZ został wyodrębniony w ramach Fundacji pod względem organizacyjnym i finansowym, prowadził wydzieloną ewidencję księgową oraz posiadał wyodrębniony rachunek bankowy, na który PCPR przekazywał środki PFRON. W rocznych sprawozdaniach z działalności rehabilitacyjnej i wykorzystania środków

finansowych WTZ w Chrzanowie za 2008 i 2009 r. oraz w informacjach kwartalnych z wydatkowania środków prawidłowo wykazywano, że dochód z prowadzenia rachunków bankowych (odsetki) wynosi 0 zł. W toku kontroli zbadano 55 faktur z okresu 2008-2010 I półrocze, na pokrycie których wydatkowano środki PFRON w łącznej kwocie 37 034,59 zł. Koszty w nich wykazane mieściły się w katalogu kosztów, które mogą być dofinansowane przez PFRON, określonym w § 19 ust. 1 rozporządzenia. Dochód ze sprzedaży produktów i usług wykonanych przez uczestników Warsztatu w ramach realizowanego programu terapii wyniósł w WTZ: w 2008 r. – 469,00 zł, w 2009 r. – 0 zł, w I półroczu 2010 r. – 97,00 zł. Uzyskane dochody nie przekroczyły kwoty określonej w § 10 ust. 3 rozporządzenia i zostały wydatkowane m.in. na bilety wstępu na basen oraz hipoterapię. Decyzję o przeznaczeniu ww. środków podejmowano zgodnie z § 10 ust. 2 rozporządzenia, tj. w porozumieniu z uczestnikami Warsztatu.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie wnosi o:

1. Podjęcie działań w celu zapewnienia dokonywania i dokumentowania oceny współpracy z rodzinami i opiekunami uczestników Warsztatu.
2. Rozważenie przyjęcia praktyki wyrażania przez Radę Programową opinii dotyczącej oceny wydatkowania środków w ramach treningu ekonomicznego.

Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Prezesa Fundacji, w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, Prezesowi Fundacji przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Delegatury NIK w Krakowie umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o której mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały w sprawie ich rozstrzygnięcia przez właściwą komisję NIK.